

In memoriam Bura László (1932–2014)

Bura László történészt, nyelvészt és pedagógust, a határon túli magyar értelmiség jeles tagját 2014. augusztus 31-én, szombat éjszaka 82 esztendőskorában Szatmárnémetiben érte a halál, hosszan tartó súlyos betegség után.¹ Bura László 1932. március 31-én Szatmárnémetiben született; az érettségit 1950-ben az Állami Magyar Fiúliceumban tette le, majd 1954-ig a Bolyai Tudományegyetem hallgatójaként a magyar nyelv- és irodalom szakot végezte el. IV. évesként lett gyakornok az egyetem Magyar Nyelvészeti Tanszékén, majd az államvizsga után főgyakornokká nevezték ki. 1968-tól filológiai doktori képzésen vett részt a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen. A doktori címet 1972-ben szerezte meg.

1955. március 26-án, öt nappal 23. születésnapja előtt államellenes szervezkedés vádjával letartóztatták, majd a Nagyvárad Katonai Törvényszék hat év börtönre ítélte. E vádpontot – az ellene folyó per következő év júniusi tárgyalásán – végül megszüntették, de tiltott kiadványok terjesztéséért öt évre így is elítélték, ugyanakkor az 1955-ös kegyelmi dekrétum értelmében nem kellett börtönbe vonulnia.

Pedagógusi működése során 1956 szeptemberétől Mezőpetriben, majd Szatmárnémetiben volt általános iskolai tanár, 1971 és 1990 között a Magyar Liceumban oktatott. Továbbá 1987 és 1989 között a Mihai Eminescu Liceumban is tanított a magyar osztályokban.

A Ceauşescu-rezsim bukását követően 1989. december 26-án egyik alapítója volt a Romániai Magyar Demokrata Szövetségnek. 1993-ig tartozott a párt Szatmár megyei vezetőségéhez.

Bura 1990 januárjától lett az 5-ös számú Ipari Liceum igazgatója – mely ősszel visszakapta a Kölesey Ferenc Liceum nevet –, itt a kétnyelvű liceumból a második félévben 10 párhuzamos magyar tannyelvű osztállyal plusz esti tagozattal működő liceumot alakított ki. Az iskola épületében 1991-ben indult el a később Hám Jánosról elnevezett Római Katolikus, valamint a Református Szemináriumi Liceum. Már nyugdíjba vonulását követően, 1994-ben nevezték ki a Hám János Liceum igazgatójává, melyet továbbfejlesztve Hám János Iskolaközponttá alakította át. 1997-ben vonult végleg nyugdíjba, noha 1999 októberében a Babeş-Bolyai Tudományegyetemhez tartozó, Szatmárnémetibe kihelyezett Tanítóképző Főiskolai Tagozat adjunktusává az egyetem szenátusa kinevezte. Bura lett a helyi tanulmányi igazgató is. Az intézményt 2004-ig vezette, ekkortól az egyetem kihelyezett Pszichológiai és Neveléstudományi Karán lett óraadó tanár.

A pedagógusi mellett Bura tudományos (történeti, nyelvészeti, néprajzi) munkássága is fontos hagyatékul szolgál az utókornak. Élete végéig nagy szerepet vállalt a határon túli magyar kultúra, a magyar identitás, a magyar nyelv megőrzése érdekében. Fiatal korától szívügye volt a nyelvművelés. A Magyar Nyelvtudományi Társaság 1958-as, majd 1960-as or-

¹ 82 éves korában elhunyt Dr. Bura János. In: Szatmár megye hírportálja, 2014. augusztus 31. Online: <http://www.szatmar.ro/> – 2014. október. Vö. KAISER ERNŐ: Laudatio Bura László tiszteletére. In: A Bocskai István Társaság honlapja, 2014. Online: <http://kismarja.reformatus.hu/bocskaitarsasag> – 2014. október.

szagos anyaggyűjtő pályázatán III., illetve V. helyezést ért el, 2000-ben pedig II. lett. 1972 és 1979 közötti népdalgyűjtései két kötetben jelentek meg. Iskolatörténeti kutatásait a '70-es években kezdte meg. A '80-as évektől az ELTE jóvoltából Magyarországon is fokozatosan egyre több munkája jelent meg. 1990-et követően a korábban indexre tett, vagy politikai okokból egyáltalán meg sem jelent, csak kéziratban meglévő írásai is sorra kiadásra kerülhettek.

1990 után különböző szakmai társaságoknak lett tagja: a Magyar Néprajzi Társaság levelező tagjává választották 1990-ben. Tagja volt az Erdélyi Múzeum Egyesületnek (1991), a Nemzetközi Magyarok Filológiai Társaságának (1991), a Kriza János Néprajzi Társaságnak (1993), az Anyanyelvpartolók Szövetségének (1993). 2000-től volt a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja.

Bura volt a Szatmári Római Katolikus Egyházmegyei Bíróság által megbízott egyik történész szakértő Scheffler János (†1952) és Bogdánffy Szilárd István (†1953) vértanú püspökök boldoggá avatási perében. Mindkét eljárás a mártír főpapok beatifikálásával zárult. XVI. Benedek pápa hozzájárulásával 2010-ben Nagyváradon került sor Bogdánffy, 2011-ben Szatmárnémetiben Scheffler boldoggá avatására. Bura hasonló megbízást kapott Hám János (†1857), volt szatmári püspök és kinevezett esztergomi érsek ügyében folyó eljárás kapcsán is. Ez azonban máig nem zárult le. Történész szakértőként rá hárult a feladat, hogy összeállítsa a tőlük és róluk megjelent írott anyagok jegyzékét. A boldoggá avatási perekkel összefüggésben, s attól függetlenül is több munkájában a romániai magyar katolikus egyháztörténettel foglalkozott, feltárva a fellelhető források segítségével a diktatúra évtizedeinek történetét, az egyház és a magyarság viszonyosságait.² A nyelvtudományi és egyháztörténeti munkái mellett nagyszámban jelentek meg egyéb művelődéstörténeti és helytörténeti írásai is.

Már élete utolsó időszakában a MTA-PPKE „Lendület” Egyháztörténeti Kutatócsoport külső munkatársaként a – széleskörű nemzetközi kooperációban készülő – Püspöklexikon, illetve Frintaneum-projektek számára a Szatmári Egyházmegyére vonatkozó biográfiai szócikkeket készítette el példamutató alaposággal és gyorsasággal.

E sokrétű szakember elhunya nagy veszteséget jelent az erdélyi, de az összmagyar kultúra és a magyar tudományos körök számára egyaránt. Bura Lászlót 2014. szeptember 6-án szombaton a szatmárnémeti híd melletti temetőben helyezték végső nyugalomra Schönberger Jenő szatmári püspök vezetésével nagyszámú gyászoló (családtagok, rokonok, barátok, ismerősök) kíséretében. Hankovszky Ferenc szatmári püspöki helynök így emlékezett róla temetési szentbeszédében:

„Erőink számbavételében példaként járt tehát előttünk. Sokszor beszélt arról, hogy meddig futja ereje. Teste meggyengült motorja meddig engedi. Laci bácsi már évek óta tudta, hogy súlyos beteg. Amikor elkezdődött ez a folyamat, akkor mindjárt vége is lehetett volna. De mivel nem így volt, mindig azt mondta, hogy minden órát, akár évet úgy tekint, ajándék arra, hogy dolgozzon, és feladatát végezze. Furcsa

² Bura László Tusor Péternek küldött levele. Szatmárnémeti, 2012. június 6.

lenne, ha valaki 50-60 évesen is még csak készülne élete feladatára. Erre az időre már ki kell adnunk magunkból azt az erőt, amit mások szolgálatára kaptunk. Erre az időre már jócskán és bőven mások hasznára és boldogságára kell élnünk. Ha Laci bácsira gondolunk, mondhatjuk, hogy bármilyen kényszerű volt életének befejezése, halála pillanatáig, 83 évesen is példaértékűen teljesítette Istentől kapott feladatát, melyet állandóan kutatott. ...küzdelmes keresztény életet élő férfi volt. Nehéz időben is kitartott a Krisztus-követés mellett. Fontosnak tartotta az eszményképeket, ezért szorgalmazta a szent elődök, Hám János és Scheffler János példaképeit. Jól tudta a maga életéből, hogy egészen Isten akarata szerint élni nem könnyű dolog. Hitvallóan élt.”³

Bura László szakmai elismerései: Csúry Emlékérem – Magyar Nyelvtudományi Társaságtól (1987); A Magyar Nyelvtudományi Társaságtól, Romániai Magyar Pedagógus Szövetség Életműdíja (1996); Fraknói Vilmos-díj – Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma (2000); A nyelvőrzés díja – Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége (2009); Identitás-díj – Az RMDSZ Identitás Alapítványa (2004); Dr. Scheffler János-díj – A Szatmári Római Katolikus Püspökség tudományos díja (2004); A Szatmár-megyei Tanács Kulturális díja – nyelvészeti és néprajzi munkákért (2005); Oklevél – Magyar Nyelvtudományi Társaság – néprajzi kutatás elismerése (2006); Gróf Mikó Imre emléklap és Emlékplakett – Erdélyi Múzeum Egyesület – az EME újjászervezése és működtetése érdekében kifejtett tevékenység elismeréséül (2006); Szatmárnémeti díszpolgára (2008); Gróf Mikó Imre emlékérem – az EME-ben kifejtett tudományos tevékenységéért (2009)
(Sági György)

³ Szombaton örök nyugalomra helyezték Dr. Bura Lászlót. In: Szatmár megye hírportálja, 2014. szeptember 6. Online: <http://www.szatmar.ro/> – 2014. október.